

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis
Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev
De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo**

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

non licet, nec manum imponere, ita nec baptizare, nec quicquam sancte nec spiritualiter generere, quando alienus sit a spirituali & deistica sanctitate. Quod totum nos jampridem in Iconio, qui Phrygia locus est, collecti in unum, convenientibus ex Galatia & Cilicia & ceteris proximis regionibus, confirmavimus tenendum contra hereticos firmiter, & vindicandum, cum à quibusdam de ista dubitaretur. Quare in eam conjecturam facile adducor ut existimem decretum Iconiensis Concilij transcriptum in eam collectionem quae tunc consarcinata est, & augusto Clementis Romani nomine ornata in publicum prodiit. Quod egregie confirmatur è canone apostolico xxxviii. qui mensis Hyperberetai meminit; quo significatur Octoberger lingua Syromacedonica, cuius erat usus per Orientem. Ut hinc pateat, nec ab Ægyptiis, nec à Græcis Europais, qui mensibus alia nomina indiderant, conscriptam esse collectionem illam, sed à Christianis Orientalibus. Vnde Synodus Antiochena eundem mensem Hyperberetai nomine in simili specie defignavit.

V I. Existimabit fortè aliquis alienum videri ab auctoritate illa quam huic collectioni vindicavimus, si fateamur hæresi esse infectam, in eo capite quod tinctiōnem hæreticorum respicit. Sed velim cogitationem illam deponat, perpendatque hanc sententiam in Oriente retentam fuisse, donec Concilij plenaria auctoritate eliquata fuit, ut cum Augustino loquar. Quia in re adeo pertinaciter Firmiliani decessoris sui opinionem Basilius Cæsarea Episcopus fovit, ut propter bonum pacis cum Asiaticis retinenda, hæretorum baptisma ab Orientalibus admissum scripterit. Quare mirandum non est, si eraea non fuerit à canonibus apostolicis regula quæ summo jure nisi quamplurimis videbatur, & contraria sententia per indulgentiam tantum recipi. Centerum post Nicenam Synodum, quæ Paulicianos damnavit, hōcque præjudicio docuit quorundam hæreticorum repudandum esse baptisma, nihil vetat quin retineri possit canon apostolicus etiam post sotpam contentionem, cum divisione quæstio diremptra fuerit, & in certa specie regula locus esse possit.

VII. Nunc discutiendum restat, quo tempore ab Oriente in Occidentem migraverit hæc collectio canonum apostolicorum. Sancte Gelasius Pontifex in Concilio Romano habito anno quadringentesimo nonagesimo quarto eam inter cetera apocrypha rejicit: *Liber canonum apostolicorum, apocryphus.* Variae sunt classes apocrypho-

rum in Notitia Gelasij, ut observarunt viri eruditii; cùm non tantum figura hæretorum veniant in hunc censum, sed etiam opuscula tractatorum in quibus sunt nœvi quidam. Apocryphus ergo dicetur, juxta mentem Gelasij, liber horum canonum, quod in judiciis non obtineat auctoritatem, & Apostolorum nomen falsò præferat. Attamen post aliquot annos Dionysius Exiguus Latinam interpretationem Græcorum canonum aggressus, quinquaginta canones apostolicos Romanis communicavit, ceteris omisssis. Quod ab eo consultò factum puto, ut aliquam rationem haberet Concilij Romani, cujus interdictio in triginta quinque omisssis locum haberet; præfertim cùm canon L X VI. ingratus Romanis auribus futurus esset, quo damnatur, secundum veterem Orientalium Ecclesiarum consuetudinem, sabbathi jejunium, quod tantopere in Occidente commendabatur.

In principio itaque, inquit Dionysius, canones qui dicuntur Apostolorum de Græco translatis: quibus quia plurimi consensum non prebuere facilem, hoc ipsum vestram noluimus ignorare sanctitatem: quamvis quedam constituta Pontificum ex ipsis canonibus assumpta esse videantur. Ne repudientur à Romanis, quedam decreta Pontificum ab his canonibus hausta videri observat. Nempe respicit ad epistolas Innocentij primi, & Leonis, qui consuetudines Ecclesiæ Romanæ ceteris præscribant. Sed cautè loquitur Leo; qui eadem definiens quæ x x v. canone apostolico continentur, ne videretur eam regulam inde sumpsiisse, illam à consuetudine & traditione apostolica manasse scripsit, ut canonem scriptum repelleret: *Alienum est,* inquit, à consuetudine ecclesiastica ut qui in presbyterali honore aut Diaconi gradu fuerint consecrati, hi pro criminis aliquo suo per manus impositionem remedium accipiant pœnitendum. quod sine dubio ex apostolica traditione descendit. Quo autem loco habitu fuerint canones illi per Occidentem, & præcipue per Gallias, mox dicemus, cùm de Dionysij Exiguæ editione differemus.

C A P V T I I I .

Synopsis.

I. Secunda Collectio post Concilium Constantiopolitanum. Antea Diæceses canonibus à se editis regebantur; ut patet ex Ancyranæ Synodo, Neocecaieni, Antiochena, & Laodicena. Hujus tempus inquiritur.

II. Canones secunda synodi recepti non erant in Occidente temporibus Innocentij & Leonis. Canones

*Vide Seldene
in Nota ad Ead-
mer. pag. 167.*

Basilii ep. ad
Apolli. Venetus
dicitur: Non A-
gusti, sicut posse
vixit nisi menses
ducentos, & non
est dicitur, t.
s. dicitur.

Dionysius in
Ead. Can.

Leo in ep. ad
Ric. Natio.

& Imperij Lib. III. Cap. III. 133

Antiocheni nec in Occidente, nec in Tracica Diœcesis. Chrysostomus & Innocentius rejiciunt eos canones. Cur ab Arrianis compositos dicant, cum Orthodoxi Episcopi numero vincerent.

III. An canones Antiocheni recepti ab Ecclesia, sint iidem cum iis quos rejiciunt Innocentius & Chrysostomus. Tres conjectura virorum eruditiorum refutata. Aperiatur nova conciliationis ratio.

IV. Collectio secunda Canonum, quando & à quo instituta. Confirmata à Concilio Chalcedonensi, & aucta canonibus ejus Concily. Confirmata etiam à Justiniano.

V. Queritur an canones Chalcedonenses recepti fuerint ab Ecclesia Romana. Opinio Bellarmini expensa. Docetur receptos fuisse, è Fausto, Gelasio, & Leone ipso. Solus xxvii. canon repudiatus ex consensu Anatoli. Ratio concordie tunc initia explicata. Error Hincmar. Canones Synodi Constantinopolitane non admissi, etiam post Dionysij publicationem, ut Constantinopolitanis retinerentur in officio.

VI. Canones Greci post Synodum Chalcedonensem Latinè redditi: Non una, sed pluribus interpretationibus, atque Africanos, complexa est. Et Romanorum Pontificum decreta. Ejus usus probatus à sede apostolica, è Cassiodore, & Ioanne I.

VII. Nova interpretatio canonum à Dionysio Exiguo edita. Quae canones Gracos, & præterea Sardenses, atque Africanos, complexa est. Et Romanorum Pontificum decreta. Ejus usus probatus à sede apostolica, è Cassiodore, & Ioanne I.

VIII. De collectione Canonum à Theodoreto digesta in quinquaginta titulos. Genuina esse ostenditur, solitus difficultatibus qua objici solent.

I. SECUNDA Collectio prodiit post Concilium Constantinopolitanum. Antea non communis quodam jure tenebantur Orientales Ecclesias, si canones apostolicos & Nicenos excipias, sed sua sibi decreta duæ trælve Diœceses conjunctis suffragiis constituerant, quibus in disceptandis negotiis suis uterentur. Etenim in provinciis Diœceles Asiana, Pontica, & Orientalis, varijs canones editi fuerant à Concilio Ancyrano, Neocæsariensi, Gangreni, Antiocheno, & Laodiceno, qui obtinebant apud eos Episcopos quorum suffragiis erant decreti, quemadmodum Constantinopolitanis auctoritate omnes deinde Orientales Ecclesias adstrictæ sunt. Etenim in Ancyra Synodo coacta anno cccc xv. ante ipsam synodum Nicenam, statim post libertatem Ecclesiae redditam, in civitate Ancyra, quæ erat metropolis Galatæ, decem & octo Episcopi à Diœcessibus Orientis, Asiana, & Pontica, xxv. canones ediderunt, quorum vis per tres illas Diœceses extendi poterat, non autem per Diœcensem Ægyptiacam, aut Thraciam, multò minus per Diœceses Occidentis. Idem dicendum est de synodo Neocæsareæ habita, quæ est metropolis Ponti Po-

lemoniaci; quod se contulerunt iidem illi decem & octo Episcopi, post solutam Ancyranam Synodum. Gangris, quæ est metropolis Paphlagoniæ, habitum est Concilium anno cccc xix. à sedecim Episcopis Pontica Diœceseos. Concilium verò Antiochenum habitum anno ccccxi. iis provinciis constituit quæ ad Diœcensem Orientis seu Antiocheni Patriarchatus pertinebant, Syria nempe, Phœnicia, Palæstina, Arabia, Mesopotamia, Cilicia, & Isauria,

Epist. synod. Conc.
Antioch.
Inscriptio Syn.
Laodicea, in dñi propria manu constitutunt
Asia.

ut patet ex epistola synodica. Supereft synodus coacta Laodicea, quæ est Phrygia metropolis; quod è variis Diœceseos Asiae provinciis Episcopi convenerunt, ut reflectatur in scriptio synodi. De tempore hujus Concilij queritur. Illustrissimus Annalium conditor ante Concilij Nicenam tempora coactum suspicatur. Sed canone septimo damnantur Photiniani heretici, qui aliquot annis post Synodum Nicenam emerserunt. Deinde in antiqua collectione locum suum post Antiochenam obtinet synodus Laodicensa: cuius tempora in annum ccclxvi. conjici posse puto. Illo etenim anno synodus habebatur ab Episcopis Asiana Diœceseos, ad quos literas suas & synodicam Illyriciani Concilij Valentianus Imperator transmisit, cum hac epigrapha apud Theodoretum: *Episcopis Diœcesis Asiana, Phrygia, Carophrygia Pacatiane.* Porro synodus Laodicensa, ut dixi, è diversis provinciis Asiana Diœcesis habita est Laodicea, quæ est metropolis Phrygia Pacatiane.

II. Canonibus Concilij Constantinopolitanis omnes quidem Ecclesias Orientales adstringi poterant; quia ex omnium Episcoporum consensu qui Diœceses Ægypti, Orientis, Asiae, Ponti, & Thraciae regabant, Constantinopoli decreti sunt anno trecentesimo octuagesimo primo. Sed Occidentis Ecclesias iis teneri non poterant, quibus omnino erant incogniti anno cccclii. ut testatur Leo primus. Itaque Innocentius I. recte juxta sensum Ecclesiae Occidentalis scriperat anno cdv. Ecclesiam nullis canonibus regi præterquam Nicenam, ut monui §. i. capituli superioris. Adeoque mirum non est si canonem Antiochenum, quo nitebantur Orientales adversus Ioannem Chrysostomum, constanter exploserit. Nondum enim, ut dixi, nec synodus Antiocheni nec ceteræ receptæ fuerant ab Occidentis Ecclesiis, nec etiam ab Ecclesia Constantinopitana; quæ cum Diœcesi Thracicæ accenserentur, Ancyra synodi, Neocæsariensis, Gangrensis, Antiochenæ, vel Laodicenæ canonibus, ab aliis Diœcessibus editis, non tenebatur,

R iii

Theol. lib 4 cap
8.

*Vide infra lib. 7.
cap. 9.*

*Socrates lib. 6.
cap. 17.*

*Iulius apud Athan.
in Apolog. 11.*

Quare etiam Chrysostomus ipse Constantopolitanus Archiepiscopus, cum ab adversariis canone XII. Concilij Antiocheni premeretur, (quo non prohibetur appellatio, ut quibusdam visum, sed spes restitutions denegatur Episcopo qui a synodo dejectus sedem suam repetit absque majoris synodi instaurato iudicio) in quem peccavisse dicebatur, excipit dupliciter. Nam & se majori Episcoporum numero fultum sedem suam repetivisse contendebat, ut hac etiam in parte canonii Antiocheno, cuius auctoritatem adversarij obtendebant, satisfecisse constaret. Et aliunde canonem illum Antiochenum refellebat, quod editus esset ab Arrianis. Vnde sequitur Antiochenos canones in Thracica Diocesis tunc temporis receptos non fuisse, quemadmodum nec recepti erant in Occidente. Certum quidem est Patres qui Antiochiae convenerant, majori ex parte orthodoxos fuisse; cum in numero XCVII. aut XCIX. Episcoporum, ex quo conventus ille constabat, trintatim Eusebianas partes sequentur, & clanculum Arrianae haeresi faverent, etsi aperte a communione catholica non discessissent, ut constat ex Iulij epistola apud Athanasium. Attamen apud posteros Arrianae haeresis suspicione laborarunt, quod in eo conventu Eusebiani primas partes renerent, & eò ad fidem consubstantialis convellendam convenissent, eoque proposito expulsionem Athanasi in Concilio Tyro decretam olim judicii suis ex omnium consensu redditis confirmassent. Quod eos deinde ad eam necessitatem impulit, ut orthodoxi aequè ac Semiarriani ab Occidentalibus in Concilio Sardicensi discesserint. Vnde Ecclesiis Occidentis Orientalium cœtum Arrianæ impietatis infamia notandi occasio data est; principiè cum Georgium Cappadocem Arrianum Athanasio subfuerint. Quod ultimum etsi à triginta sex Episcopis Arrianis constitutum fuerit, ut observat Iulius, dedecus tamen nefarij hujus facinoris ad omnes Episcopos, qui synodo intererant, redundavit.

III. Ex hac animadversione componi posse videtur disceptatio illa de canonibus Antiochenis, que virorum eruditiorum ingenia torsit: qui concoquere non poterant quo pacto refelli possent à Chrysostomo & Innocentio tanquam ab Arrianis editi, cum certum sit in censum canonum adscriptos fuisse ab Ecclesia universali, & prolatos in Concilio Chalcedonensi ut canones à sanctis Paribus editos. Illustrissimus Annalium conditor, qui sibi persuasit integrum Concilium Antiochenum ex Arrianis constitui-

se, putat canones illos laudatos in Concilio Chalcedonensi, ex alia canonum collectione quam è synodo Antiochena petitos fuisse. Alij censuerunt in causa Chrysostomi, non ipsum canonem XI. synodi Antiochena, sed alium quendam ab hereticis confictum canonem in altera synodo Antiochena ab Innocentio & Chrysostomo explosum fuisse; cum tamen è Socrate & Palladio satis constet de canone XII. Antiocheno agi. Aliis placuit non omnes canones Antiochenos, sed solum XII. oppugnatum à Chrysostomo, quasi ille solus conflatus fuerit ab Arrianis adversus Athanasium. Quam conjecturam eo argumento juvari putant, quod ex hac sententia eliciatur verus modus conciliandi numeros canonum juxta collectionem Zonarae & Balsamonis cum numeris collectionis antiquę quę prolata est in Concilio Chalcedonensi. Etenim in illa veteri collectione canon XVI. Antiochenus numeratur nonagesimus quintus, à primo canonie Concilij Nicæni: qui calculus est sine errore, si expungatur XII. canon Antiochenus. At vero in collectione Zonarae idem canon XVI. numeratur nonagesimus sextus, ob male admisum canonem XII. in collectione recentiori. Sed non erat cur vir eruditus nodum in sirpo quereret. Apertissima est enim ratio discriminis in numeris illis inter utramque collectionem, à viris eruditis prolata, & ab ipso laudata, quæ sincere refutari nequit. Nempe peccatum est in collectione Zonarae, in numero canonum synodi Neocæsariensis, quos quindecim recenset, distracto in duos canone decimo tertio, cum revera quatuordecim tantum canones Neocæsariensis concilij numerent Theodoretus in synagoge canonum, Vetus interpretatio Latina edita statim à Concilio Chalcedonensi, Dionysius Exiguus, Epitome Hadriani, Cresconius, & Photius in Nomocanone: quorum auctoritati opponi non debet error qui irrepit in Collectionem Zonarae. Deinde cujus decreto rejectaneus ille canon omnia universæ Ecclesiæ exemplaria invasisset, si daremus à codice Chalcedonensi proscriptum fuisse. Addere possumus, nihil iniqui XII. illo canone Antiocheno constitui, nec ad detrimentum Athanasi trahi potuisse, nisi per summam injuriam, cum futuri negotiis formam dare censendus esset, non præteritis, qualis erat Athanasi causa. Quare Athanasi damnatio Antiochiae decreta, non eo solo canone tñebatur, ut docebimus tomo XI. cùm agetur de Athanasi iudicio. Itaque sola superest ratio conciliandi exceptiones

*M. Atticus de
Dominio.*

*Socr. lib. 6. c. II.
Pallad. in via
Chayl.*

*Samuel Petrus
J. Ver. Lectione.*

*Pachon T. 1.10
mec. exp. 4. T. 1.
c. 13.*

Chrysostomi & Innocentij cum auctoritate legitima canonum Antiochenorum, quod nondum recepti fuissent nec in Occidente, nec in Thracica Dicēcesi, ut explicui §. superiore.

Bellarmino: l. 1. de
Rom. Font. c. 12.

I. Post Chrysostomum, ante Concilij Chalcedonensis tempus, canones Nicæni, Ancyrae, Neocæsarienses, Gangrenes, Antiocheni, Laodiceni, & Constantinopolitani, numero centrum sexaginta quinque, in unum corpus collecti sunt. Episcopi alicujus industria, fortasse Stephani Ephesini Episcopi, ut præfererebat vetus codex MS. in Bibliotheca Palatina, quemadmodum accepi à viro fide dignissimo, aut fortasse synodi cuiusdam Orientalis decreto. Etenim è collectione illa, in qua numerorum continua serie canones recensiti erant, à primo ad ultimum, recitati sunt in Concilio Chalcedonensi quatuor canones Concilij Antiocheni, suppresso nomine Concilij & numero quem inter ceteros canones Antiochenos obtinent. Sed relecti sunt è codice canonum eo ordine eaque numerorum serie qua digesti sunt in collectione generali; ita ut canones Antiocheni quartus & quintus recitentur sub titulo octauagesimæ tertia & octauagesimæ quartæ regulæ, & canones decimus sextus & decimus septimus sub titulo nonagesimæ quinta & nonagesimæ sextæ. Ex eodem codice relectus est canon quartus Concilij Nicæni xvi. Iterum ex eodem libro synodicum Concilij Constantinopolitanum, id est, definitio synodica complectens primum, secundum, & tertium canonem illius synodi.

Leo ep. 61. ad Syn.
Chalced. habitan.

Sed quia canones collectione illa comprehensi, quamvis utilitate sua satis commendarentur, nondum tamen ab omnibus Ecclesiis, & præcipue ab Occidentali & Ægyptiaca, probati fuerant, statutum est canone primo Concilij Chalcedonensis ut apud omnes valerent. Verba canonis haec sunt; ex versione Dionysij Exigu: *Regulas sanctorum patrum per singula nunc usque Concilia constituta proprium robur obtainere decrevimus.* Adiecti sunt canones Concilij Chalcedonensis huic Collectioni: quæ his regulis aucta, non solùm per omnes Orientales Ecclesiias, sed etiam in Occidente, plena auctoritate viguit. Ad hanc canonum Collectionem Iustinianus respiciebat, cùm Novella constitutione vim legis canonibus illis tribuit qui editi erant à quatuor Synodis Oecumenicis, aut etiam confirmati, id est, qui decreti quidem erant à synodis particularibus, sed confirmati erant canone primo Concilij Chalcedonensis.

Facund. Hermian.
l. 1. c. 4.

V. Posset aliquis dubitare de canonibus

Idem ad Ep. Dardan. ait Leonem, Quid quid ultra quam ab eodem pro fide & communione catholica & apostolica illuc agendum constaret esse delegatum, per occasionem congregacionis illius prae tristis Nicæn canonem novum videatur aliam sententiam, comparente refutatione vacuisse.

*Leo ep. 66.
Quidquid preter cassas synodales Conciliorum ad examen episcopale deferuntur, potest aliquam dijudicandi habere rationem, si nihil de eo est à sententiis Patriarum apud Nicæam definitum. Nam quod ab ultorū regulā & constitutio[n]e discordat, apostolica sedis nunquam poterit obtinere consensum.*

Leo in ep. ad Anatol.

*Concil Chalced.
Ad xvi.
Lucentius reverendus Episcopus,
Vicarius sedis apostolicae dixit.
Accedit ad canum-
tum, quid trecentum decem &
celo constitutiō[n]es
bus post scripto conser-
vum quinqueaginta,
et, qui in finibus
canonibus non
habentur, men-
tiones tantum fe-
cisse nesciuntur,
qua dicunt ante
electio[n]em prop̄
annos constituta
fuisse. Si ergo hu-
moris auctoribus
restituitur, quare
non regu-
lare? Si nunquam
fuisse, quare
requiriunt?*

scripturas traditionemque majorum, secundum canones & regulasque Ecclesie, pro fide communi, & veritate catholica & apostolica, pro qua hanc fieri sedes apostolica delegavit, factamque firmavit, à tota Ecclesia indubitanter admitti. Gelasij & Facundi testimonio fretus, possem Leonis sententiam alioqui obscuram constituere. Sed ipsemet adeo liquidò mentem suam exprelit in epistola ad Synodum Chalcedone habitam, & ad Maximum Antiochenum, ut de ea dubitari non possit. Tria præcipue docet; quæ de fide in synodo decreta sunt, à se probari; quæ contra regulas Nicænas tentata sunt, se nunquam apostolicae sedis consensu firmaturum; quæ autem ab Episcopis discussa fuerint, te non repudiaturum; ea lege, ne Nicæn canonibus adverterent. Itaque dicendum est, Leonem conceptis verbis decretōque suo quæ de fide gesta fuerant approbasse, damnasséque ambitum Anatoliū, cetera verò omnia tacito veluti decreto admisisse, id est, iis non reluēatum fuisse. Quod sufficit non solum in canonibus Concilij generalis, sed etiam in canonibus synodi provincialis. Ceterū canon xxi. cui Legati apostolicae sedis contradixerant, è numero canonum expunctus est à Græcis ipsis. Quo facto concordia redintegrata est inter Leonem & Anatolium. Sed gratum mihi est, frater charissime, inquit, quod dilectio tua profiteretur sibi dispiacere quod tunc etiam placere non debuit. Sufficit in gracie communis regressum professio dilectionis tue, & attestatio Principis Christiani. Nec videatur tarda correctio, cui iam venerabilis assertor accessit. Compositum itaque est hoc dissidium, non deposita dignitate secundæ sedis, vel administratione trium Dioceſeon, quam Anatolius semper retinuit, sed expuncto, ut dixi, & repudiato canone xxviii. Concilij Chalcedonensis. Rationem sopienda hujus controversiae aperiuit videtur Lucentius, clivum ambitum istum perstringendo dixit; cur novos canones adhiberent, si secunda Synodus privilegium illud indulsisset ante aliquot annos, ut Græci jačabant. Quare ut Leoni mos gereretur, rejectus est novus canon: sed usi sunt antiquo, quoad dignitatem sedis, & consuetudine consenserunt Episcoporum Asianæ & Thracicæ Dioceſeon, quoad administrationem.

Itaque Zeno Imperator anno quindecimo post Concilium Chalcedonense, acta Basiliaci tyranni rescindens, (qui aliquot provincias à sedis Constantinopolitanæ dispositione avulserat) omnia quidem in integrum restituit, & confessus prærogativam ordinacionumque privilegia Ecclesiæ Con-

stantinopolitanæ in perpetuum sancit; sed iis verbis utitur quæ Romanum Pontificem laedere non possint. Ad usum enim qui jam invaluerat, non autem ad canones aliquos, ea privilegia refert: Privilegia, inquit, & honores omnes super Episcoporum creationibus, & jure ante alios residendi, & cetera omnia que ante nostrum imperium vel nobis imperantibus habuissent dignoscuntur, habere in perpetuum firmiter regie urbis intuitu judicamus & sancimus.

Iustinianus etiam Novella sua Constitutione secundum locum sedi CP. tribuit, juxta canones, id est, secundæ Synodi; sed de jure novo collato à canone xxviii. Concilij Chalcedonensis, de industria nihil decernit; quia expunctus erat à collectione canonum quæ temporibus illius Principis vigebat apud Gracos. Attamen tuenda dignitati ejus Ecclesiæ, in jure ordinatum, juxta mentem Synodi Chalcedonensis, non deerant Imperatores; etsi apertis verbis non profiterentur hoc privilegium à canone Chalcedonensi profectum, sed potius à confuetudine. Hoc significare voluit Liberatus Diaconus, his verbis: Et licet sedes apostolica nunc usque contradicat quod à Synodo firmatum est, Imperatoris patrocinio permanet quadam modo. Id est, refrigerationem Romanorum Pontificum obtinuisse quidem ut aperte definitio Synodi Chalcedonensis non admittatur; ceterū rem ipsam quadam modo perseverare, praefidio Principis, qui confuetudini vires addebat. Nullatenus enim, ut dixi, intercedente & verante Leone, inter canones receptus est canon ille xxviii. Concilij Chalcedonensis.

Quare fallitur Hincmarus, qui existimat canonis ix. & xvii. partem à Leone rejectam. In quo lapsus est necessitate, quia videbat dignitatem quandam sedi CP. iis locis asseri; ignotusque erat illi canon xxviii. de quo proscribendo Leo tanto labore laborabat. De sententia autem canonis ix. & xvii. dicemus alibi. Diffundandum verò non est canones secundæ synodi ad Romanam Ecclesiam nunquam fuisse relatos, neque ab ea receptos, ut testatur Leo in epistola ad Anatolium: Persuasiō[n]i enim tuae, inquit, in nullo penitus suffragatur quorundam Episcoporum ante lxx. ut jactas, annos facta subscriptio, nunquamque à predecessoribus tuis ad apostolicae sedis transmissa notitiam; cui ab initio sui caduce, dumque collapse, seruante & inutilia subiecte fulcimenta voluisti, eliciendo à fratribus speciem confessionis, quam tibi in suam injuriam verecundia fatigata præberet. Quare in vetustissima Canonum Latina collectione, canones synodi Constantinopolitanæ adjuncti sunt canonii

L. Domine
14. C. De Soto
L. Eccl.

Nov. 13. c. 1.

Liberatus in his
vix. c. 1.

Vide infra illa.
cap. 3. §. 1.

Codex
I. L.

& Imperij Lib. III. Cap. III. 137

canoni XXVIII. Chalcedonensi, extra legitimorum canonum corpus. Imò & post Dionysij Exiguī collectionem, licet ille juxta fidem Græcorum codicum tres canones synodi Constantinopolitanæ suo loco recensuerit, Ecclesia Romana, qua ceteros canones amplæxa est, istos tamen in auctoritatem admittere noluit, teste Gregorio

vavit Hincmarus: *Sacri canones simoniacam heresim damnant*, inquit Gregorius, ad quæ verba notavit Hincmarus, nullam synodum ea de re statuisse præter Chalcedonensem. Ex antiqua collectione Symmachus Papa in Concilio Romano duos canones Gangrenis synodi protulit, de oblationibus fructuum.

Hincm. Opusc. c.
24.

Syn. Rom. vi. f. 6b

Symm. anno 504.

Gel. ad Ep. Dñi. Si certi da dignissimi ejusque discipulis, scimus da filio & tercio maior ejus dignitas facilius quam ex ceteris que non solum inter nos filios inter feliciter nascitur, sed nec inter Metropolitam tamen nostra centuria non quid aliud. Tplo. cit. ritus sua per se sunt regi scilicet, sua etiam distillatum de finibus dignissi-

Aug. 14. ep. 31. Magno: *Romana Ecclesia eosdem canones (nempe CP.) vel gesta synodi illius hactenus non habet, nec accipit. in hoc autem eandem synodus accepit quod est per eam contra Macedonia definitum.* Attamen iis canonibus Græci utebantur non invita sede apostolica, qua tacite eorum executioni consentebat, et si disertis verbis non approbareret; eo consilio scilicet, ut Constantinopolitanorum superba elatio, si quando limites egredetur, hac una exceptione reprimi posset, quam toties urget Gelasius, Ecclesiam Constantinopolitanam inter sedes minimè numerari. Quare ut redemam unde difcessi, canones Chalcedonenses dempto

XVIII. plenam auctoritatem una cum ceteri codice Græco comprehensis obtinuerunt.

V I. Post synodum Chalcedone habitam, canones Græci Latinitate donati sunt, & Occidentalibus communicati, interpretatione in eam rem elaborata, cuius meminist Dionysius Exiguus, ejusque exemplar antiquissimum retinet adhuc Bibliotheca Vaticana à viris eruditis laudatum, & alterum venerandæ antiquitatis codicem manuscriptum vir de antiquitate canonica optimè meritus Christophorus Iustellus; in quo descripti sunt, post ceteros, canones XXVI. Concilij Chalcedonensis. Observandum tamen est, non unica interpretatione sed variis canonum versionibus usus fuisset Episcopos in Occidente; cum manifestè constet aliam esse qua utuntur Ferrandus, Isidorus, & Carolus Magnus interpretationem, à vetere illa quam manuscripti codices hodie exhibent. Hac collectione utebatur Gelasius, cum toties canonum custodianus epistolis suis commendat; qui etiam canonis XX. Chalcedonensis sententiam expressit, eumque reverendorum canonum appellatione cohene stat in Decretali epistola ad Episcopos Lucanias: *Quisquis desertor Ecclesiæ nullis existentibus causis ad aliam putaverit transendum, temerèque suscepimus fuerit & promotus, reverendorum canonum vel ipse, vel receptor eius, atque prosector, constituta non effugiet, que de hujusmodi presumptoribus prefixere servanda.* Quemadmodum Gregorius Magnus facrorum canonum nomine Chalcedonenses intelligit, ut rectè obser-

A D D I T I O

S T E P H A N I B A L U Z I I .

S OLENT posteriores curæ derogare conceptis jam sententis. Usurpatum id ab illustrissimo Archiepiscopo: qui negotio isto accuratius expenso adnotatum reliquit collectionem illam, quæ in codice Iustelli habebatur, quæque ante hos annos editionis honore donata est, anteriorem fuisse Concilio Chalcedonensi. Admonet deinde, novam canonum collectionem auctoritate Leonis Papa I. consecrata esse post habitum illud Concilium, quæ sola viguit in Occidente per sexaginta & amplius annos; donec altera quoque accessit Dionysij Exiguus, quæ in quibusdam discrepat ab ea quæ auctoritate Leonis composta est, ac nominatim in eo quod canones apostolicos exhibet, quibus carebat vetus illa Concilio Chalcedonensi posterior. Vnde Marca trahit argumentum, hanc esse collectionem canonum quæ Gallicana Ecclesia utebatur; quod ex Gregorio Turonensi pareat canones illos apostolicos abfuisse ab ea quæ apud Gallos recepta erat, ut adnotatum est in libro III. De Concord. Sac. & Imp. cap. IV. §. III. Hujus porro collectionis, quæ post Concilium Chalcedonense prodit, duo manuscripta exemplaria extare affirmat Marca in Bibliotheca monasterij Rivipullensis apud Catalanos, unde fortassis in lucem poterit emitti.

V II. Antiquæ interpretationi nova succedit, quam Dionysius Exiguus Abbas, qui sub Iustiniano floruit, interpellatus à Laurentio Romanæ Ecclesiæ Presbytero, aggressus est; quia præsca illa, de qua diximus, confusione laborabat. Quo in opere eam rationem fecutus est, ut Græcæ collectioni adhæreret. Itaque & canonum consequentiam per numerorum seriem, à primo Niceno, usque ad canonem tertium Constantinopolitanum, qui est ultimus canon, & centesimus sexagesimus quintus totius collectionis, observat. Tum omissis canonibus Concilij Ephesini, canones Concilij Chalcedonensis subjungit, atque testatur in his Græcorum canonum finem esse. Collectioni qua Ecclesia Universalis tenebatur adjungit ille quinquaginta canones apostolicos, Concilij Sardicensis canones, & Conciliorum Africanorum, quos Latinæ editos fuisse ait: de quorum canonum, ac præcipue Sardicensium, auctoritate plenissime dixi in exercitatione de iudiciis canoniciis Episcopo-

Dionysius in Pers. & auctor carissi-
mus frater noster
Laurentius affi-
dua & familiari
obligatione par-
vissimum nostram
regulam ecclesiæ-
sticas de Græco
transfere popule-
rit, coniunctione
credo præsca trans-
lationem offensum.

Pide lib. 7. c. 51.
11. 12. 13. 14. 15. 16. 17.

Gel. in ep. ad Ep. Lucan.

Cao. xx. Concil. Calt.

Gregorius Magnus
boni. 271. in
brug.

rum. Integra collectio constat e centum sexaginta quinque canonibus antiquissimae collectionis Graecorum, deinde **xxvi.** canonibus Concilij Chalcedonensis, **xxi.** Sardicensis, & **xxxviii.** Conciliorum Africanorum, præter quinquaginta apostolicos canones: quorum omnium summa redit ad **cccxi.** canonum capita. Ceterum Dionysius, ut Collectioni sue nihil deesset, Pontificum Romanorum Decreta, quæ ad disciplinam ecclesiasticam pertinebant, à Siricio usque ad Hormisdam, post canones subjunxit. Hæc secunda canonum interpretatio & collectio statim ab Ecclesia Romana obviis ulnis excepta est, ut testis est locupletissimus Cassiodorus, auctor illius seculi: *Ex Graecis exemplaribus, inquit de Dionysio loquens, canones ecclesiasticos moribus suis, ut erat planus atque disertus, magna eloquentie luce compositi. quod hodie usū celebrerimo Ecclesia Romana complectitur.* Canonum ex hac collectione peritorum auctoritate Contumeliosum Regensem Episcopum in Gallia ab episcopatus ordine suspendit Ioannes II. Pontifex Romanus anno **Dxxix.** literis hac de re ad Cæsarium Arlætensem datis, quibus capita canonum adjunxit, scilicet capitulum **vii.** ex epistola Siricij, ex canonibus apostolicis capitulum **xxv.** & **xxix.** ex canonibus Antiochenis capitulum **x.** & **xv.** quæ ad verbum e Dionysij interpretatione sunt expressa. Receptis à fide apostolica canonibus omnes Occidentis provinciæ ad dirimendas lites & judicia Clericorum exercenda statim usæ sunt.

VIII. Ceterum prætermittenda non est canonum collectio, quæ in quinquaginta titulos distributa, Theodoreti Cyrensis Episcopi nomine extat in manuscripto codice Bibliotheca Regia; præcipue cùm aliquoties ejus meminerimus in hoc opere, & nobis usui futura sit in iis quæ sequuntur. Eam collectionem Ioannes Scholasticus Patriarcha Constantinopolitanus, qui Iustiniani temporibus floruit, collatione legum, sed præfertim Novellarum Constitutionum ejusdem Principis, ad singulos titulos addita, ornavit. Vnde sequitur hanc collectionem Iustiniani tempus antecellisse, atque adeo temporis rationem iis suffragari qui Theodoreti genuinum opus esse censent. Quam ille ad usum privatum studioorum concinnavit, ut in numerato haberent canones omnes qui ad unum negotij genus referuntur, quorum sententiam & numerum tantum adnotavit. In judiciis autem, ubi solidæ & integræ leges, non verò synopes legum vel canonum proferebantur,

collectioni isti nullus erat locus. Quidam eruditæ viri eam à Theodoreto abjudicant, tribus potissimum de causis; tum ob canones apostolicos, quos laudat numero **xxxv.** (qua de re abundè diximus capite superiori) tum ob canonem **xxviii.** Chalcedonensis Concilij, quem expungit, licet collectio Graecorum eum agnoscat. Quod quidem verum est, si de collectione Photij & Zonara agatur. Sed antiqua Collectio Graeca, quam Dionysius Latinè redidit, viginti septem canones solum recentet, omisso **xxviii.** quemadmodum & Theodorus Anagnostes libro primo collestanorum. Tertia causa dubitandi petitur è canonibus Sardicensibus, quos Graeci non admiserunt in veteræ collectione. Quod sanè certum est. Attramen aperta est ratio cur Theodoreto eos in collectionem suam conjecterit; nempe, quod sede sua à Diocoro Alexandrino in synodo Ephesina secunda depulsus, eorum canonum beneficio usus sedem apostolicam appellavit; & à Leone in communionem receptus, episcopaliq[ue] dignitati restitutus, Imperatoris decreto, & synodi Chalcedonensis irretractabili judicio, (ut cum Leone loquar) locum suum obtinuit. Quare nihil aliud à Theodoreto expectandum erat, quam ut canonibus Sardicensibus recentendis benignum se præstaret. Quod effectut tandem Graeci in synodo Trullana Sardenses canones suscepérunt, eōsque collectioni antiquæ adjunixerint. Merito itaque Photium Nicolaus malæ fidei arguit quod ignotos Graecis hos canones esse simularet; cum & in codice canonum, & in collectione quinquaginta titulorum publicè apud illos legentur. Qua de re dixi libri **ii.** c. **xv.** §. **ix.** Hanc autem collectionem seu Nomocanonen in quinquaginta titulos digestum, quo legum & canonum collatio quadam continetur, nullo ferè loco habitum temporibus suis testatur Balsamo, eō quod Photij Collectio uberior & utilior omnino visa esset.

CAPUT IV.

Synopsis.

I. Galli Collectione antiqua à Concilio Chalcedonensi probata usi sunt, ex Concilio Agathensi, Aurelianensi, Epœnensi, & Cæsario Arelatenensi.

II. Probabile videtur amplexus deinde interpretationem Dionysij, ex Concilio Aurelianensi.

III. Liber canonum dicitur à Gregorio Turonensi, ex quo patet canones apostolicos olim à Gallis receptos non fuisse. Corruptus canon **xxv.** in causa Prætextati. Non dum admissi erant in censum canonum temporibus Hincmari. Dubia auctoritas dicuntur

Cassiod. c. 23. di-
via. let.

Ioannis II. epist.
ad Cæsari. Afric.
Tomi. t. Coool.
Gall. ex antiquis
exemplaribus edi-
ta.

Pide fayek lib. 1.
c. 3. §. 7. & lib.
7. cap. 8. §. 6.